

**ชื่อวิทยานิพนธ์** : การวิเคราะห์เปรียบเทียบปาราชิกสิกขาบทที่ ๓ ในพระวินัยปิฎกกับความผิดต่อชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญา

**ผู้วิจัย** : นายปรัชญา สะท้อนพ่าย

**ปริญญา** : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

**คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์**

: พระครูประวิตรวรานุกูต, ดร., พธ.บ. (ศาสนา), M.A. (Philosophy),  
M.Phil. (Philosophy), Ph.D. (Pali & Buddhism)

: ผศ.ดร. พูนชัย ปันธิยะ, พธ.บ. (ศาสนา), ศศ.ม. (ปรัชญา),  
Ph.D. (Buddhist Studies)

**วันสำเร็จการศึกษา** : ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

### บทคัดย่อ

การวิเคราะห์เปรียบเทียบปาราชิกสิกขาบทที่ ๓ ในพระวินัยปิฎกกับความผิดต่อชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญานั้นจากการศึกษาพบว่า มี ๒ ส่วนคือ พระบัญญัติครั้งแรกเรียก “มูลบัญญัติ” แยกออกเป็น ๒ ส่วนคือ ๑) ส่วนที่เป็นการพรากกายมนุษย์จากชีวิต ๒) ส่วนที่เป็นการแสวงหาศีลตราอันจะพรากกายมนุษย์จากชีวิตและอนุบัญญัติที่เพิ่มเติมในภายหลังพระบัญญัติ ๒ ส่วนย่อยแรกเพื่อทำให้เกิดความรอบคอบรัดกุม แม้การกล่าวพรรณนาความตายหรือชักชวนเพื่อความตายโดยประการต่างๆ หากภิกษุกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งคือการฆ่าเตรียมการฆ่าและการกล่าวพรรณนาชักชวนเพื่อความตายต้องปาราชิกส่วนความผิดต่อชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญามี ๖ ฐานความผิดคือ ๑) ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ๒) ฆ่าผู้อื่นโดยไม่เจตนา ๓) ประมาททำให้คนตาย ๔) ปฏิบัติทารุณแก่ผู้อื่นเพื่อให้ฆ่าตนเอง ๕) ช่วยหรือยุยงเด็กหรือผู้อื่นให้ฆ่าตนเอง และ ๖) ร่วมในการข่มขืนต่อสู้อยู่และมีคนตาย

พระบัญญัติส่วนย่อยที่ ๑ การพรากกายมนุษย์จากชีวิต เปรียบเทียบกับความผิดต่อชีวิตฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา โดยเปรียบเทียบองค์ประกอบของความผิดอาญา ๕ ด้าน พบว่ามีองค์ประกอบที่เหมือนกัน ๔ ด้าน คือ ๑) ด้านเนื้อหาของพระบัญญัติ ๒) ด้านองค์ประกอบภายนอก ๓) องค์ประกอบภายในและ ๔) ผลของการกระทำส่วนองค์ประกอบที่ ๕ ต่างกัน คือ โทษที่จะได้รับพระบัญญัติส่วนย่อยที่ ๒ แสวงหาศีลตราอันจะพรากกายมนุษย์เปรียบเทียบกับความผิดต่อชีวิตฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา โดยเปรียบเทียบองค์ประกอบของความผิดอาญา ๕ ด้าน พบว่ามีองค์ประกอบเหมือนกันเพียง ๑ ด้าน คือ องค์ประกอบภายใน ส่วนอีก ๔ ด้าน จะต่างกันและพระอนุบัญญัติการ

กล่าวพรรณนาคุณความตายหรือชักชวนเพื่อความตายโดยประการต่างๆ เปรียบเทียบกับความผิดต่อชีวิตฐานช่วยหรือยุยงเด็กหรือผู้อื่นให้ฆ่าตนเองโดยเปรียบเทียบองค์ประกอบของความผิดอาญา ๕ ด้านพบว่าเหมือนกัน ๔ ด้าน อีกด้านหนึ่งจะต่างกันคือโทษที่จะได้รับ

ปาราชิกสิกขาบทที่ ๓ ทั้งพระบัญญัติ และอนุบัญญัติ จึงเปรียบเทียบกับความผิดต่อชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญา ได้เพียง ๒ ฐานความผิดเท่านั้น คือ ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ๑ และช่วยหรือยุยงเด็กหรือผู้อื่นให้ฆ่าตนเอง ๑ และอีก ๔ ฐานความผิดสามารถเปรียบเทียบได้ในวินิตวัตถุคือเรื่องที่พระพุทธรองค์ทรงวินิจฉัยแล้ว ๑๐๓ เรื่อง เมื่อนำฐานความผิดต่อชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญาทั้งหมด ๖ ฐานไปวิเคราะห์เปรียบเทียบด้วยพบว่า ๑) ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ๕๕ เรื่อง ๒) ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไม่เจตนา ๑ เรื่อง ๓) ความผิดฐานประมาททำให้คนตาย ๒๐ เรื่อง ๔) ปฏิบัติทารุณแก่ผู้อื่นเพื่อให้ฆ่าตนเอง(ไม่มี) ๕) ช่วยหรือยุยงเด็กหรือผู้อื่นให้ฆ่าตนเอง ๒ เรื่อง ๖) ร่วมในการชุลมุนต่อสู้และมีคนตาย(ไม่มี) ๗) ฐานความผิดนอกหมวดความผิดต่อชีวิตคือหมวดความผิดฐานทำให้หญิงแท้งลูก ๗ เรื่อง และ ๘) ไม่ผิดอาญาฐานใดเลย ๑๘ เรื่อง รวม ๑๐๓ เรื่อง ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพบว่า ๑) เป็นความผิดต่อชีวิต(รวมทั้งความผิดอาญาอื่นนอกหมวด) ๘๕ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๕๐ และ ๒) ไม่เป็นความผิดอาญาฐานใดเลย ๑๘ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๕๐

ผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่าปาราชิกสิกขาบทที่ ๓ ในพระวินัยปิฎกยังบังคับใช้ในสังคมสงฆ์ไทยปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพแม้จะล่วงเวลา ๒,๖๐๐ ปีแล้วก็ตาม

**Thesis Title** : A comparative Analysis of the third Pārājika in the VinayaPitaka and the Offense Causing Death under the Criminal Code

**Researcher** : Mr. Patya Satanpayap

**Degree** : Master of Arts (Buddhist Studies)

**Thesis Supervisory Committee**

: Ven. Dr. Phrakrupavitvaranuyut, B.A. (Religions),  
M.A. (Philosophy), M. Phil. (Philosophy), Ph.D. (Pali & Buddhism)  
: Asst. Prof. Dr. Poonchai Pantiya, B.A. (Religions),  
M.A. (Philosophy), Ph.D. (Buddhist Studies)

**Date of Graduation** : November 18, 2016

### **Abstract**

A comparative analysis of the third Pārājika in the VinayaPitaka and the Offense causing Death under the Criminal Code. It was found two parts, namely **Mūlapaññatti** or root regulation which was divided into two parts as 1) intentionally deprive a human being of life and 2) search for an assassin for him. There were found the additional rules that regulated afterward for the better prudence and concise. Regarding to praising the advantages of death or incite him to die, or with such an idea in mind, such a purpose in mind, should in various ways praise the advantages of death or incite him to die; he also is defeated and no longer in affiliation. However, the offence causing death under the criminal law include with six bases offense: 1) intentionally murdering the other person, 2) killing of others unwittingly, 3) negligence causing death, 4) practicing the cruelty or employing the similar factor on the person to have depended on him for subsistence or any other activities so as to that person shall commit the suicide, 5) aids or instigates a person to commit suicide and 6) to be participating in such affray or not, to be death.

The results revealed that the additional rule on depriving a human being of life can be compared to the intentionally murdering the other person. By comparison, the five elements of a criminal offense, it was found to have the same in four aspects: – 1) the content of rule of training, 2) external elements, 3) internal

elements and 4) result of action. However, the punishment is different in the fifth component. Regarding to the second part of an additional rule, searching for an assassin for him, it can be compared with the five elements of a criminal offense and found that only one element that is an internal element. The others four elements are different and additional rule on praising the advantages of death or incite him to die can compare to support or instigate a child to commit suicide.

Therefore, the third Pārājika both the root regulation and the additional rule can be compare to the offense causing death in the criminal law only two bases offenses – intentionally murdering the other person and aids or instigates a child to commit suicide. However, there 103 cases have been adjudicated by the Buddha that found in Vinita Vatthu. Those cases were compared to the criminal law and it was found as follows: 1) fifty cases were on the intentionally murdering the other person, 2) there was one case on killing of others unwittingly, 3) twenty cases on negligence causing death, 4) no case of practicing the cruelty or employing the similar factor on the person to commit the suicide, 5) two cases of aids or instigates a child to commit suicide, 6) no case of participant in such affray or not, to be death, 7) seven cases of abortion and 8) eighteen cases without any guilty of criminal law. The were found 103 cases and the comparative analysis found that 1) there were 85 cases that considered as the offence against life and body (included other the criminal offence) or 82.50 percent and 2) the were found 18 cases and considered as without any guilty of criminal law or 17.50 percent. The analysis concluded that the third Pārājika 3 in the Vinaya is also applicable in the present effectively. Despite the time has passed for 2600 years.

### กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความเมตตาจากท่านพระครูประวิตรวรา นุยุต.ดร.,และผศ.ดร.พูนชัย ปันธิยะ คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ท่านทั้งสองได้ให้ข้อคิด คำแนะนำ และแนวทางในการเก็บข้อมูล การค้นหาเอกสารเพื่อการอ้างอิง และแนวทางการเขียนซึ่ง ถือว่าสำคัญมากในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผศ.เยื้อง ปันหนึ่งเพ็ชรที่ช่วยตรวจสอบการแปลภาษาอังกฤษใน บทคัดย่อที่ครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่ง

ขอขอบคุณพระอาจารย์ภิรมณ์ ฐิริปัญญา (เสมารัมย์) เพื่อนร่วมรุ่นนิสิตปริญญาโทภาค ปกติ วิทยาเขตเชียงใหม่ ที่ให้คำแนะนำเนื้อหาในพระวินัยปิฎก รวมทั้งอรรถกถา และฎีกา และคุณ พรศิริชนะสังข์ ภรรยาอีกทั้งยังเป็นเพื่อนร่วมรุ่นที่ได้ให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยดี ตลอดมา

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตเชียงใหม่ทุกท่านที่กรุณาช่วยอำนวยความสะดวกตลอดเวลาที่ทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

คุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนขอบแต่คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ด้านพระพุทธศาสนาและศาสตร์ที่เกี่ยวข้องแก่ผู้เขียนหากมีข้อบกพร่องใดๆ ผู้เขียนขอน้อมรับไว้ทุกประการ และยินดีน้อมรับคำชี้แนะเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ต่อไป

อานิสงส์หรือบุญกุศลในการทำวิจัยครั้งนี้หากพึงมีผู้เขียนขออุทิศให้กับบิดามารดา ครูบา อาจารย์ และบรรพบุรุษทั้งหลายที่ได้อบรมสั่งสอนให้ผู้เขียนตั้งมั่นอยู่ในคุณความดีรักษาดนรอดพ้น ภัยทั้งปวงมาได้จนถึงทุกวันนี้

นายปรัชญา สะท้านพ่าย

๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

## สารบัญ

| เรื่อง                                                     | หน้า     |
|------------------------------------------------------------|----------|
| บทคัดย่อภาษาไทย                                            | (ก)      |
| บทคัดย่อภาษาอังกฤษ                                         | (ค)      |
| กิตติกรรมประกาศ                                            | (จ)      |
| สารบัญ                                                     | (ฉ)      |
| คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ                                  | (ณ)      |
| <b>บทที่ ๑ บทนำ</b>                                        | <b>๑</b> |
| ๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา                         | ๑        |
| ๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย๔                               |          |
| ๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ                                    | ๔        |
| ๑.๔ ขอบเขตการวิจัย๕                                        |          |
| ๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย๕                       |          |
| ๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง๖                   |          |
| ๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย๑๑                                   |          |
| ๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ                              | ๑๒       |
| <b>บทที่ ๒ ปาราชิกสิกขาบทที่ ๓ที่ปรากฏในพระวินัยปิฎก๑๓</b> |          |
| ๒.๑ ปาราชิก                                                | ๑๓       |
| ๒.๑.๑ ความหมายของปาราชิก๑๓                                 |          |
| ๒.๑.๒ มูลเหตุที่ทรงบัญญัติปาราชิกสิกขาบทที่ ๓              | ๑๓       |
| ๒.๒ ปาราชิกกัณฑ์๑๕                                         |          |
| ๒.๒.๑ สิกขาหรือสิกขาบท๑๗                                   |          |
| ๒.๒.๒ อาบัติ๑๘                                             |          |
| ๒.๒.๓ การปรับอาบัติ๒๐                                      |          |
| ๒.๓ พระบัญญัติ๒๒                                           |          |
| ๒.๓.๑ อนุบัญญัติ ๒๓                                        |          |
| ๒.๓.๒ สิกขาบทวิภังค์๒๓                                     |          |
| ๒.๓.๓ บทภาษณีย์๒๕                                          |          |

๒.๓.๖ วินีตวัตถุ ๓๑

๒.๓.๕ การลงนิคหกรรม๓๓

๒.๔ บทสรุป ๒๕

### บทที่ ๓ ความผิดต่อชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญา๓๖

๓.๑ ความหมาย และลักษณะทั่วไปของของกฎหมาย๓๖

๓.๑.๑ ลักษณะทั่วไปของกฎหมาย๓๖

๓.๑.๒ ความหมายของกฎหมาย

๓๖

๓.๒ กฎหมายอาญา

๓๗

๓.๒.๑ ลักษณะและความหมายของกฎหมายอาญา๓๗

๓.๒.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายและศีลธรรม

๓๘

๓.๒.๓ การบังคับใช้กฎหมายอาญา๓๙

๓.๒.๔ ขอบเขตการใช้กฎหมายอาญา๔๐

๓.๒.๕ ประเภทความผิด๔๑

๓.๓ ความรับผิดชอบทางอาญา๔๓

๓.๓.๑ การกระทำครบ “องค์ประกอบ” ที่กฎหมายบัญญัติ ๔๓

๓.๓.๒ การกระทำไม่มีกฎหมายยกเว้นความผิด

๕๐

๓.๓.๓ การกระทำนั้นไม่มีกฎหมายยกเว้นโทษ

๕๑

๓.๔ ความผิดต่อชีวิต

๕๔

๓.๔.๑ ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา๕๕

๓.๔.๒ ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไม่เจตนา๕๗

๓.๔.๓ ความผิดฐานประมาททำให้คนตาย๕๘

๓.๔.๔ ความผิดฐานปฏิบัติทารุณแก่ผู้อื่นเพื่อให้ฆ่าตนเอง ๕๘

๓.๔.๕ ความผิดฐานช่วยเหลือผู้เยาว์หรือผู้อื่นให้ฆ่าตนเอง๕๙

๓.๔.๖ ความผิดฐานร่วมในการข่มขืนต่อสู้อย่างมีเหตุอันควร๖๐

๓.๕ บทสรุป

๖๑

### บทที่ ๔ วิเคราะห์เปรียบเทียบปาราชิกสิกขาบทที่ ๓ กับความผิดต่อชีวิต

ตามประมวลกฎหมายอาญา

๖๒

๔.๑ วิเคราะห์เปรียบเทียบพระบัญญัติ ส่วนที่ ๑ : การพรากกายมนุษย์จากชีวิต

กับความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ๕ ด้าน

๖๒

๔.๒ วิเคราะห์เปรียบเทียบพระบัญญัติ ส่วนที่ ๒ : แสวงหาศีลตราอันจะพราก

(ซ)

กายมนุษย์กับความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา๖๔

๔.๓วิเคราะห์เปรียบเทียบอนุบัญญัติ กับ ความผิดฐานช่วยหรือยุยงเด็ก  
หรือผู้อื่นให้ฆ่าตนเอง๖๕

๔.๔ วิเคราะห์เปรียบเทียบเรื่องที่มีในวินิตวัตถุ กับ ความผิดต่อชีวิต๖๗

๔.๕ตารางเปรียบเทียบ

๗๔

๔.๖ บทสรุป

๗๗

**บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ**

๗๘

๕.๑สรุป

ผลการวิจัย๗๘

๕.๑.๑ ผลการวิจัยปาราชิกสิกขาบทที่ ๓ ที่ปรากฏในพระวินัย

๗๘

๕.๑.๒ผลการวิจัยความผิดต่อชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญา๗๙

๕.๑.๓ การวิเคราะห์เปรียบเทียบปาราชิกสิกขาบทที่ ๓ กับความผิดต่อชีวิต

ตามประมวลกฎหมายอาญา

๗๙

๕.๑.๔ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปาราชิกสิกขาบทที่ ๓ (ส่วนที่ ๒ : แสวงหา  
ศีตราอันจะพรากกายมนุษย์) กับ ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา๘๐

๕.๑.๕ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ปาราชิกสิกขาบทที่ ๓ (อนุบัญญัติ : พุด  
พรรณาคุนความตายหรือชักชวนเพื่อให้ตาย) กับ ความผิดฐานช่วย  
หรือยุยงเด็กหรือผู้อื่นให้ฆ่าตนเอง

๘๑

๕.๓ข้อเสนอแนะ ๘๑

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะงานวิจัยนี้๘๑

๕.๒.๒

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยต่อไป๘๓

**บรรณานุกรม๘๔ประวัติผู้วิจัย**

๘๘

## คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

### (๑) การใช้อักษรย่อ

อักษรย่อชื่อคัมภีร์ ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๙ และอรรถกถาภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยโดยเรียงลำดับตามคัมภีร์ ดังนี้

#### พระวินัยปิฎก

วิ.มหา. (ไทย) = วินัยปิฎก มหาวิภังค์ (ภาษาไทย)

#### อรรถกถาพระวินัยปิฎก

วิ.มหา.อ. (ไทย) = วินัยปิฎก สมณฑปาสาทิกา มหาวิภังคอรรถกถา(ภาษาไทย)

#### ฎีกาพระวินัยปิฎก

สารตถ.ฎีกา. (ไทย) = สารัตถทีปนีฎีกา (ภาษาไทย)

### (๒) การระบุหมายเลขคัมภีร์พระไตรปิฎก

การอ้างอิงพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ใช้ระบุชื่อคัมภีร์ และระบุถึง เล่ม/ข้อ/หน้าตามลำดับ เช่น ที. ม. (ไทย) ๑๐/๕๐/๗๐. หมายถึงการอ้างอิงนั้นระบุถึง คัมภีร์สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค เล่มที่ ๑๐ ข้อที่ ๕๐ หน้าที ๗๐ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๙.

### (๓) การระบุหมายเลขคัมภีร์อรรถกถาภาษาไทย

การอ้างอิงอรรถกถาภาษาไทย แจ้งคำย่อคัมภีร์/เล่ม/ข้อ/หน้า เช่น วิ.มหา.อ. (ไทย) ๑/๒/๘๙ หมายถึง พระวินัยและอรรถกถาแปล สมณฑปาสาทิกา มหาวิภังคอรรถกถา เล่มที่ ๑ ข้อที่ ๒ หน้าที ๘๙ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๕๘.